

Mikołaj Truszkowski*

Postulat nieogłoszenia uchwały Sądu Najwyższego w sprawie ważności wyboru Prezydenta RP – uwagi polemiczne

The Postulate of not Announcing the Supreme Court's Resolution on the Validity of the Election of the President of the Republic of Poland – Polemical Remarks

STUDIA I ANALIZY

Słowa kluczowe: wybory prezydenckie, ważność wyborów, procedura wyborcza, Sąd Najwyższy, Konstytucja RP

Key words: presidential elections, validity of elections, electoral procedure, Supreme Court, Constitution of the Republic of Poland

Abstrakt: Publikacja odnosi się do postulatu pojawiającego się w mediach zakładającego nieogłoszenie uchwały Sądu Najwyższego w sprawie stwierdzenia ważności wyboru Prezydenta RP. Zdaniem byłej I Prezes SN uniemożliwiłoby to złożenie przysięgi wobec Zgromadzenia Narodowego. W następstwie tego Marszałek Sejmu przejąłby tymczasowe wykonywanie obowiązków Prezydenta RP. Koncepcja ta budzi jednak wiele zastrzeżeń z perspektywy postanowień ustawy zasadniczej oraz Kodeksu wyborczego. W związku z tym uwagi polemiczne w opracowaniu sformułowano w oparciu o metodę formalno-dogmatyczną uzupełnioną o przegląd literatury przedmiotu.

Abstract: The publication discusses the postulate appearing in the media of not announcing the Supreme Court's resolution confirming the validity of the presidential election. According to the former First President of the Supreme Court, this would prevent the elected President from taking the oath, resulting in the Marshal of the Sejm temporarily assuming presidential duties. The concept raises serious doubts under the Constitution and Electoral Code. The polemical analysis is based on the formal-dogmatic method and literature review.

* ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4262-5776>; mgr, asystent, Katedra Prawa Konstytucyjnego, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego. E-mail: ul0264162@edu.uni.lodz.pl.

Wprowadzenie

Nie powinno budzić wątpliwości, że wolne wybory są warunkiem *sine qua non* funkcjonowania każdego demokratycznego państwa prawnego¹. Nie bez powodu określane są mianem „święta demokracji”. Suweren – Naród wyznacza bowiem w ich toku swoich przedstawicieli na okres kadencji². Owi przedstawiciele sprawują w jego imieniu władzę publiczną, a w związku z tym uczestniczą w procesie stanowienia prawa oraz je stosują, co bezpośrednio oddziałuje na wszystkie podmioty znajdujące się pod jurysdykcją państwa. W taki sam sposób wybierany jest Prezydent RP, który zgodnie z art. 126 Konstytucji RP³ jako organ władzy wykonawczej „*jest najwyższym przedstawicielem Rzeczypospolitej Polskiej i gwarantem ciągłości władzy państwowej*”.

Warto nadmienić, że wybory pełnią różne funkcje. W literaturze przedmiotu wyróżnia się „od kilku do kilkunastu”⁴ takowych, z których najważniejsze są: legitymizująca, kreacyjna, jak również związana z nimi – przeniesienia na przedstawicieli prawa do decydowania w imieniu obywateli⁵. Jak zauważa K. Urbaniak – „*w państwie demokratycznym wybory są nieodzowną instytucją życia publicznego, pozwalającą na wyłanianie przedstawicieli do organów państwowych. W ich wyniku dochodzi do realizacji zasady suwerenności narodu (...)*”⁶.

Z uwagi na swą szczególną wagę, procedura elekcyjna powinna cechować się urzeczywistnieniem naczelnych wartości (standardów), takich jak: rzetelność i uczciwość. Należy wskazać, że zalicza się je do podstawowych zasad

¹ R. Więckiewicz, *Wybory w kontekście zasady dobra wspólnego*, «Studia Politologiczne» 2024, vol. 74, s. 74; W. Tomaszewski, *Wprowadzenie*, [w:] W. Tomaszewski, D.M. Mościcka, A. Jurkun (red.), *Demokracja a wybory. Współczesne dylematy i wyzwania*, Olsztyn 2015, s. 7.

² M. Cześnik, J. Flis, A. Gendźwiłł i in., *Reguły – Zamiary – Praktyki. Prawo wyborcze i wybory 2017–2020*, Warszawa 2022, s. 7.

³ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm., dalej: Konstytucja RP oraz ustawa zasadnicza.

⁴ K. Skotnicki, *Wpływ funkcji wyborów na prawo wyborcze i system wyborczy. Zarys problematyki*, «Przegląd Sejmowy» 2007, nr 2, s. 12.

⁵ Kwestia funkcji wyborów doczekała się pogłębionej analizy w literaturze przedmiotu, zob. K. Skotnicki, *Wpływ funkcji wyborów na prawo wyborcze i system wyborczy. Zarys problematyki*, «Przegląd Sejmowy» 2007, nr 2; M. Żyromski, *Rola i funkcje wyborów w systemach niedemokratycznych*, «Przegląd Politologiczny» 2016, nr 3; A. Stelmach, *Funkcje wyborów i ich weryfikacja we współczesnym świecie*, [w:] S. Zyborowicz (red.), *W poszukiwaniu modelu demokratycznego*, Toruń 2009; W. Wojtasik, *Funkcje wyborów w III Rzeczypospolitej*, Katowice 2012; R. Balicki, *Elections in Hybrid Regimes*, «Przegląd Prawa Konstytucyjnego» 2020, nr 6.

⁶ K. Urbaniak, *Wybory jako demokratyczny sposób kreowania organów władzy publicznej a dobro wspólne*, «Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny» 2018, z. 1, s. 155.

prawa wyborczego⁷. G. Kryszewski podkreśla przy tym, że „*wybory uczciwe (...) to inaczej wybory rzetelne*”⁸. Pomimo tego twierdzenia, wydaje się jednak rozróżniać te przymioty. Zauważa bowiem, że „*spotkać się też można ze sprowadzaniem uczciwości przeprowadzenia procesu wyborczego, a zwłaszcza rzetelnego ustalenia wyników wyborów, do roli jednego ze składników wolnych wyborów*”⁹.

Autor niniejszej publikacji optuje za rozróżnieniem tych wartości. Uczciwość jest kategorią etyczną związaną immanentnie z moralnością. Według Słownika Języka Polskiego PWN oznacza m.in.: „*zgodność z przyjętymi zasadami lub prawem*” oraz „*zgodność z rzeczywistością lub prawdą*”¹⁰. Zakotwiczona jest w ponadnormatywnym nakazie jako cecha charakterystyczna określonego postępowania. Rzetelność zaś związana jest ze skrupulatnością oraz dbaniem o szczegóły (detale). Określa zatem sposób postępowania, a nie go charakteryzuje. Koresponduje to również ze znaczeniem leksykalnym tego zwrotu – „*wypełnianie należycie swych obowiązków*”¹¹.

Mając to na uwadze warto skonkludować, że punktem wyjścia dla zapewnienia uczciwości procedury elekcyjnej jest rzetelne ustalenie wyników głosowania. Pod tym względem wybory prezydenckie w Polsce z 2025 r. – pomimo obecności w lokalach obwodowych komisji wyborczych obserwatorów społecznych oraz mężów zaufania – budzą uzasadnione wątpliwości. Wraz z dokonaniem przez Państwową Komisję Wyborczą¹² obwieszczenia o wynikach ponownego głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej¹³, w mediach ogólnopolskich oraz na platformach społecznościowych zaczęły pojawiać się doniesienia o tzw. anomaliach, tj. odchyleniach ustalono-

⁷ G. Kryszewski, *Uczciwość wyborów jako zasada prawa wyborczego*, «Studia Wyborcze» 2016, t. 16, s. 9; odnośnie standardów wyborów zob.: L. Garlicki, *Europejskie standardy rzetelności wyborów (Komisja Wenecka i Europejski Trybunał Praw Człowieka)*, «Przegląd Konstytucyjny» 2020, nr 4; K. Spryszak, *Wolne i uczciwe wybory jako przesłanka demokratyzmu systemów politycznych w świetle standardów międzynarodowych*, [w:] R.M. Czarny, K. Spryszak (red.), *Państwo i prawo wobec współczesnych wyzwań. Teoria i filozofia państwa oraz aksjologia demokracji i ochrony praw człowieka. Księga jubileuszowa Profesora Jerzego Jaskierni*, Toruń 2012.

⁸ G. Kryszewski, *Uczciwość wyborów...*, s. 9.

⁹ Tamże, s. 23.

¹⁰ Słownik Języka Polskiego PWN, *Uczciwość*, <https://sjp.pwn.pl/slovniki/uczciwo-%C5%9B%C4%87.html> (27.06.2025).

¹¹ Słownik Języka Polskiego PWN, *Rzetelność*, <https://sjp.pwn.pl/slovniki/rzetelno-%C5%9B%C4%87.html> (27.06.2025).

¹² Dalej: PKW.

¹³ Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 2 czerwca 2025 r. o wynikach ponownego głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Dz.U. poz. 714, dalej: obwieszczenie PKW.

nych wyników głosowania w II turze w stosunku do I tury oraz danych statystycznych z poprzednich wyborów¹⁴.

O skali nieprawidłowości polegających częstokroć na omylnym przypisaniu w protokole głosowania liczby głosów ważnych uzyskanych przez jednego z kandydatów drugiemu z nich¹⁵ świadczy teza zawarta we wskazanym już obwieszczeniu PKW. Podkreślono, iż „za szczególnie niepokojące Państwowa Komisja Wyborcza uznaje występujące przypadki błędnego odnotowania wyników głosowania w protokołach obwodowych komisji wyborczych. Państwowej Komisji Wyborczej nie jest znana dokładna skala błędów popełnionych przez obwodowe komisje wyborcze w zakresie nieprawidłowego ustalenia liczby głosów oddanych na poszczególnych kandydatów. (...) Państwowa Komisja Wyborcza pragnie jednak stanowczo podkreślić, że niezależnie od skali, w jakiej problem ten wystąpił, nie może być akceptowane, aby w oficjalnej dokumentacji wyborczej dochodziło do uchybień w zakresie tak fundamentalnym, jak prawidłowe przeniesienie danych ustalonych przez komisję w toku obliczania wyników głosowania”¹⁶.

Znajduje to odzwierciedlenie w rozpoznanych przez Izbę Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego¹⁷ protestach wyborczych oraz informacji uzyskanych od Prokuratur Okręgowych oraz Prokuratury Krajowej¹⁸.

¹⁴ Zob. m.in.: T. Dytkowski, *Anomalie wyborcze, ich skala oraz konsekwencje. Wyjaśniamy sytuację*, <https://fakenews.pl/polityka/anomalie-wyborcze-ich-skala-oraz-konsekwencje-wyjasniamy-sytuacje/> (27.06.2025); A. Czowalla, *Źle policzone głosy to powtórka wyborów? Możliwe scenariusze po wyborach prezydenckich 2025*, <https://wydarzenia.interia.pl/wybory/prezydenckie/news-zle-policzone-glosy-to-powtorka-wyborow-mozliwe-scenariusze%2Cnld%2C21825819> (27.06.2025); J. Kamińska, *Anomalie w komisjach i wątpliwości: kto wygrał? „Te błędy są bez znaczenia”*, <https://wydarzenia.interia.pl/wybory/prezydenckie/news-anomalie-w-komisjach-i-watpliwosci-kto-wygral-te-bledy-sa-be%2Cnld%2C21825876> (27.06.2025); N. Czewczak, *Anomalie w komisjach. „PKW powinna to wyjaśnić”*, <https://businessinsider.com.pl/wiadomosci/anomalie-w-komisjach-pkw-powinna-to-wyjasnic/2pxydbj> (28.06.2025).

¹⁵ Występują również wątpliwości co do rzetelnego ustalenia wyniku głosowania w postaci błędnego określenia liczby głosów nieważnych, czy też uzyskanych przez poszczególnych kandydatów.

¹⁶ Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 2 czerwca 2025 r. o wynikach ponownego głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Dz.U. poz. 714.

¹⁷ Dalej: SN.

¹⁸ Zob. m.in.: Gov.pl, *Prokuratura Okręgowa w Gdańsku wszczęła śledztwo w sprawie nieprawidłowości przy liczeniu głosów podczas II tury wyborów prezydenckich*, <https://www.gov.pl/web/po-gdansk/prokuratura-okregowa-w-gdansk-wszczela-sledztwo-w-sprawie-nieprawidlowosci-przy-liczeniu-glosow-podczas-ii-tury-wyborow-prezydenckich> (27.06.2025); Gov.pl, *Komunikat w sprawie ujawnionych nieprawidłowości przy liczeniu głosów w wyborach prezydenckich*, <https://www.gov.pl/web/prokuratura-krajowa/komunikat-w-sprawie-ujawnionych-nieprawidlowosci-przy-liczeniu-glosow-w-wyborach-prezydenckich> (27.06.2025).

Mając na uwadze wskazane wątpliwości związane z ustaleniem wyników głosowania, przedstawiciele doktryny wypracowali szereg stanowisk odnoszących się do objęcia urzędu Prezydenta RP przez prezydenta-elekta – K. Nawrockiego. Szczególnie interesujący wydaje się postulat zaproponowany przez M. Gersdorf polegający na nieogłoszeniu uchwały SN w sprawie ważności wyboru Prezydenta RP¹⁹. Wybór ten podyktowany jest kilkoma czynnikami. Przede wszystkim wadliwością koncepcji (w ocenie autora), jak również nawiązaniem w niej do niechlubnej „tradycji” zaniechania promulgacji orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego w organie urzędowym w 2016 r.²⁰

Celem opracowania jest analiza tytułowego postulatu przez pryzmat postanowień ustawy zasadniczej oraz Kodeksu wyborczego²¹. Aby to osiągnąć, konieczne jest udzielenie odpowiedzi na następujące hipotezy badawcze. Po pierwsze, czy skuteczność orzeczenia Sądu Najwyższego skorelowana jest z jego ogłoszeniem w Dzienniku Ustaw RP²²? Czy takie zaniechanie owego ogłoszenia wzrusza domniemanie ważności wyboru Prezydenta RP? Dodatkowo: czy na skutek tego Marszałek Sejmu może przejąć tymczasowe wykonywanie obowiązków Prezydenta RP? W celu weryfikacji wskazanych hipotez autor posłużył się metodą formalno-dogmatyczną, uzupełniając ją o przegląd literatury przedmiotu.

Postulat nieogłoszenia uchwały SN

Omawiany postulat sformułowany został przez M. Gersdorf w dniu 26 czerwca 2025 r. w programie „Niebezpieczne związki” wyemitowanym przez TVP Info²³. Warto nadmienić, że asumptem do sformułowania owej koncepcji są uzasadnione wątpliwości co do statusu prawnego Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych SN. Do jej właściwości rzeczowej należy

¹⁹ Uchwała SN z dnia 4 lipca 2025 r., I NSW 9779/25, LEX nr 3899639.

²⁰ Zob.: A. Kustra, *Kryzys konstytucyjny w Polsce. Od planu upakowania sądu (court-packing) do negowania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego*, «Toruńskie Studia Polsko-Włoskie» 2016, t. XII; A. Machnikowska, *O niezawisłości sędziów i niezależności sądów w trudnych czasach. Wymiar sprawiedliwości w pułapce sprawności*, Warszawa 2018; P. Radzewicz, *Kryzys konstytucyjny i paradygmatyczna zmiana konstytucji*, «Państwo i Prawo» 2020, nr 10.

²¹ Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. – *Kodeks wyborczy*, Dz.U. Nr 21, poz. 112 ze zm., dalej: k.wyb.

²² Dalej: Dziennik Ustaw.

²³ A.K., *Była prezes Sądu Najwyższego: Ta izba SN właściwie nie istnieje*, <https://www.tvp.info/87494995/niebezpieczne-zwiazki-protesty-wyborcze-wybory-prezydenckie-prof-malgorzata-gersdorf-w-tvp-info-o-izbie-kontroli-nadzwyczajnej-sadu-najwyzszego-w-ideo> (27.06.2025).

bowiem – na podstawie art. 26 § 1 pkt 2 ustawy o Sądzie Najwyższym²⁴ – rozpoznawanie „protestów wyborczych (...) oraz stwierdzanie ważności wyborów i referendum (...)”.

O ile przedmiotem niniejszej publikacji nie jest ocena umocowania prawnego wskazanej Izby, czy też analiza odnosząca się bezpośrednio do dysfunkcji systemowej w zakresie sądownictwa związanej z funkcjonowaniem SN, KRS oraz szerzej – erozją zasady praworządności w Polsce, konieczne jest poczynienie kilku uwag sygnalizacyjnych.

Za pierwotną tego przyczynę należy uznać uchwalenie przez ówczesną większość parlamentarną ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw²⁵. Na jej podstawie doszło do zmiany trybu wyboru 15 sędziów-członków KRS. Dotychczas kompetencja ta ukształtowana była w myśl zasady, że „członkami KRS mogą być sędziowie, wybierani przez sędziów”²⁶. Natomiast po wejściu w życie nowelizacji ustawy o KRS to wszak istotne uprawnienie (wyboru) uzyskał Sejm, a więc organ o charakterze politycznym.

Jednocześnie została skrócona kadencja dotychczasowych członków tego konstytucyjnego organu. Zgodnie z art. 179 Konstytucji RP – „sędziowie są powoływani przez Prezydenta Rzeczypospolitej, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, na czas nieoznaczony”²⁷. Zdaniem autora, na skutek zmian przeprowadzonych w ramach tzw. reformy wymiaru sprawiedliwości doszło do wadliwego ukształtowania wskazanego organu. To z kolei implikuje uchybienia proceduralne w zakresie mianowania sędziów, stwarzając płaszczyznę do kwestionowania ich statusu. Koresponduje to ze stanowiskiem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka²⁸ wyrażonym w sprawie Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce. Orzekł on, iż Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie jest „sądem ustanowionym w ustawie”²⁹. Pogląd ten został następnie rozwinięty w wyroku

²⁴ Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, Dz.U. 2018, poz. 5, ze zm., dalej: ustawa o SN.

²⁵ Dz.U. 2018, poz. 3, dalej: nowelizacja ustawy o KRS.

²⁶ Wyrok TK z dnia 18 lipca 2007 r., K 25/07, OTK-A 2007, nr 7, poz. 80.

²⁷ Kwestia tzw. kryzysu wokół KRS znalazła odzwierciedlenie w literaturze przedmiotu, zob.: A. Rakowska-Trela, *Krajowa Rada Sądownictwa po wejściu w życie nowelizacji z 8.12.2017 r. – organ nadal konstytucyjny, czy pozakonstytucyjny?*, [w:] Ł. Bojarski, K. Grajewski, J. Kremer, G. Ott, W. Żurek (red.), *Konstytucja. Praworządność. Władza sądownicza*, Warszawa 2019; K. Grajewski, *Krajowa Rada Sądownictwa w świetle przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. – zagadnienia podstawowe*, «Krajowa Rada Sądownictwa. Kwartalnik» 2018, nr 1; K. Skotnicki, *Problem konstytucyjności składu obecnej Krajowej Rady Sądownictwa w Polsce*, «Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Iuridica» 2020, t. 93.

²⁸ Dalej: ETPC.

²⁹ Wyrok ETPC z dnia 8 listopada 2021 r., 49868/19, *Dolińska-Ficek i Ozimek v. Polska*, LEX nr 3253094; zob. również: postanowienie SN z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21,

w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce, że „(...) składa się ona wyłącznie z sędziów powołanych w drodze wadliwej procedury”³⁰. Omawiane zagadnienie prawne jest zatem podyktowane wątpliwościami co do statusu samej Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, jak i sędziów w niej orzekających.

Postulat zakłada – mając na uwadze powyższe wskazania³¹ – nieogłoszenie uchwały SN w sprawie stwierdzenia ważności wyboru Prezydenta RP przez Prezesa Rady Ministrów w Dzienniku Ustaw³². Na skutek tego, zdaniem autorki koncepcji, Marszałek Sejmu powinien przejąć tymczasowe wykonywanie obowiązków głowy państwa. M. Gersdorf dodatkowo podkreśliła, że M. Manowska – w ramach swoich kompetencji – powinna przekazać wniesione protesty wyborcze do rozpoznania innej izbie SN, której legalność nie budzi zastrzeżeń zarówno ze strony sądów i trybunałów, jak i doktryny prawniczej³³. Za właściwą uznała Izbę Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, nawiązując w ten sposób do rozpoznawania przedmiotowej materii do 2018 r. przez Izbę Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych³⁴.

Ogłoszenie uchwały SN a złożenie przysięgi przez prezydenta-elekta

Pomimo niewskazania podstawy prawnej postulatu należy przypuszczać, że jego normatywnym źródłem jest art. 324 § 3 k.wyb.³⁵ Stosownie do brzmie-

---

OSNK 2021, nr 10, poz. 41; uchwała SN(PS) z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, OSNKW 2020, nr 2, poz. 7; wyrok TS z dnia 19 listopada 2019 r., C-585/18, A. K. przeciwko Krajowa Rada Sądownictwa oraz CP i DO przeciwko Sąd Najwyższy, LEX nr 2741129.

³⁰ Wyrok ETPC z dnia 23 listopada 2023 r., 50849/21, *Wałęsa v. Polska*, LEX nr 3629871.

³¹ Autorka omawianego poglądu wskazała – „W moim mniemaniu ta Izba nie ma kompetencji do tego, żeby zajmować się tą sprawą, ponieważ ta Izba właściwie nie istnieje. O tym mówił SN w składzie 3 izb, jeszcze wtedy kiedy ja byłam I Prezesem i to jest wiążąca uchwała i powinna być respektowana przez wszystkie sądy, jak i międzynarodowe gremia, a także orzeczenia międzynarodowe”.

³² Autorka koncepcji o uchwale SN – „Można nie opublikować tej uchwały to jest raz. (...) Premier”.

³³ Autorka koncepcji – „Wszystko jest w gestii aktualnej I Prezes SN, która mogłaby to wszystko zmienić, przesyłając protesty wyborcze do Izby Pracy albo do innego gremium, gdzie zasiadali by sędziowie powołani prawidłowo”. Następnie zaakcentowała „Izba Pracy, zawsze orzekała i nigdy nie było na nią żadnych skarg”.

³⁴ Zgodnie z § 30 ust. 1 Regulaminu SN stanowiącego załącznik do uchwały Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2003 r. w sprawie regulaminu Sądu Najwyższego, M.P. Nr 57, poz. 898 ze zm. – „Do właściwości Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych należą sprawy z zakresu prawa pracy, ubezpieczeń społecznych i sprawy publiczne (...)”.

³⁵ Dla dokonania merytorycznej polemiki konieczne jest ustalenie podstawy prawnej omawianej koncepcji.

nia tego przepisu – uchwałą SN w sprawie ważności wyboru Prezydenta RP „przedstawia się niezwłocznie Marszałkowi Sejmu, a także przesyła Państwowej Komisji Wyborczej oraz ogłasza w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej”. Dodatkowo wydaje się, że autorka koncepcji powiązała owe stanowisko z art. 291 § 3 k.wyb., zgodnie z którym „Prezydent Rzeczypospolitej wybrany w wyborach, o których mowa w art. 289 § 2, składa przysięgę wobec Zgromadzenia Narodowego w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia uchwały Sądu Najwyższego o stwierdzeniu ważności wyborów w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej”, ewentualnie *per analogiam* z art. 190 ust. 3 ustawy zasadniczej. Określa on bowiem, że „orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia (...)”. Innymi słowy, zaproponowana koncepcja wiąże skuteczność uchwały SN z jej ogłoszeniem we właściwym organie urzędowym. Przyjęto zatem *a priori*, iż nieogłoszenie omawianej uchwały spowoduje trwałą przeszkodę w objęciu urzędu przez prezydenta-elekta.

Warto nadmienić, że żaden akt prawa powszechnie obowiązującego – co do zasady – nie implikuje dopuszczalności złożenia przysięgi przez prezydenta-elekta od ogłoszenia orzeczenia SN w organie urzędowym. Przemawia za tym określenie *expressis verbis* owej czynności w przypadku procedury wyborczej w trybie zwykłym (regularnym) na ostatni dzień urzędowania ustępującego Prezydenta Rzeczypospolitej (art. 291 § 1 k.wyb.)³⁶. Za wyjątek – zdaniem autora – można uznać przytoczony art. 291 § 3 k.wyb., odnoszący się jednak do wyboru Prezydenta RP przeprowadzonego na skutek opróżnienia urzędu (*excepto unius est exclusio alterius*). Zdaniem autora określa on jedynie termin złożenia przysięgi, nie warunkując jednocześnie możliwości jej złożenia przez prezydenta-elekta³⁷.

Mając na uwadze stan faktyczny i prawny wyboru na urząd Prezydenta RP należy podkreślić, że wybory zostały przeprowadzone w związku z upływem kadencji urzędującej głowy państwa, nie zaś w trybie ekstraordynaryjnym powiązany z opróżnieniem urzędu. Termin złożenia przysięgi wobec Zgromadzenia Narodowego skorelowany jest z zasadą kadencyjności, a nie z dniem ogłoszenia uchwały SN w Dzienniku Ustaw. Także w braku regulacji ustawowej, termin ten wynikałby z art. 128 ust. 1 w zw. z art. 127 ust. 2 Konstytucji RP. Na tej podstawie możliwe jest obliczenie dnia upływu kadencji

³⁶ W literaturze przedmiotu podkreśla się, że k.wyb. „określa precyzyjnie termin złożenia tej przysięgi (...)”, co jest związane z zasadą ciągłości władzy państwowej, zob. S.J. Jaworski, J. Zbieranek, *Art. 291*, [w:] K.W. Czaplicki, B. Dauter, A. Kisielewicz, F. Rymarz, S.J. Jaworski, J. Zbieranek, *Kodeks wyborczy. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 619.

³⁷ W związku z tym, że wybory na urząd Prezydenta RP z 2025 r. nie zostały przeprowadzone w związku z opróżnieniem urzędu, kwestia ta nie będzie podlegać rozwinięciu w niniejszej publikacji. Zagadnienie to zostanie omówione w odrębnym opracowaniu.

urzędującego Prezydenta RP, a więc termin złożenia przysięgi przez prezydenta-elekta³⁸.

Z kolei za odrzuceniem stosowania *per analogiam* art. 190 ust. 3 Konstytucji RP przemawia po pierwszej literalne brzmienie przepisu. Ustrojodawca precyzyjnie określił, że odnosi się on jedynie do orzeczeń TK, a nie SN, czy kategorii ogólnej – orzeczeń sądowych. Nie zawarto przy tym również przepisów nakazujących odpowiednie jego stosowanie. Dodatkowo z systematyki ustawy zasadniczej wynika, że omawiany przepis ujęty został w rozdziale VIII – „Sądy i trybunały”, zaś kwestia odnosząca się do przysięgi w rozdziale V – „Prezydent RP”. Tym samym poszukiwanie normatywnej relacji między tymi rozwiązaniami wydaje się z góry skazane na niepowodzenie.

Co więcej, Prezes Rady Ministrów pozbawiony jest władzy dyskrecjonalnej w zakresie ogłaszania uchwały SN. Powinność ta wynika nie tylko z przepisu Kodeksu wyborczego, lecz również z art. 9 ust. 2 pkt 9 w zw. z art. 21 ust. 1 pkt 1 ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych³⁹. Zaniechanie w tym zakresie wiązałoby się – nawet mając na uwadze wątpliwości z funkcjonowaniem Izby orzekającej w sprawie – z popełnieniem deliktu konstytucyjnego, a w następstwie tego odpowiedzialnością przed Trybunałem Stanu. Regulacje prawne – w tym obecnie obowiązująca ustawa o SN – objęte są bowiem domniemaniem zgodności z konstytucją. Prezes Rady Ministrów jako naczelny organ administracji centralnej związany jest bowiem przepisami prawa powszechnie obowiązującego. Nie przysługuje mu przy tym (podobnie jak innym organom administracji publicznej) możliwość arbitralnego stwierdzenia, iż orzeczenie SN należy uznać za nieistniejące.

Warto zaznaczyć, że o ile protesty wyborcze rozpoznawane są w postępowaniu nieprocesowym⁴⁰, o tyle stwierdzenie ważności wyboru Prezydenta RP jest postępowaniem o szczególnym charakterze. W odróżnieniu bowiem od art. 323 § 1 k.wyb. regulacja prawna odnosząca się do omawianej problematyki jest lakoniczna. Ustawodawca określił jedynie elementy dotyczące terminu podjęcia uchwały, składu orzekającego oraz uczestników posiedzenia. Pomimo tego – zdaniem autora – dla dalszych rozważań w zakresie skuteczności uchwały konieczne jest posiłkowanie się dorobkiem doktryny polskiego postępowania cywilnego. Wypracowała ona teorię skuteczności orzeczeń sądowych. Jest to bowiem istotne w celu ukazania, że skuteczność uchwały SN jest oderwana od jej następnego ogłoszenia.

³⁸ W analizowanym przypadku – 5 lat kalendarzowych (okres kadencji) od dnia 6 sierpnia 2020 r. (data rozpoczęcia kadencji), tj. 6 sierpnia 2025 r.

³⁹ Ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych, Dz.U. Nr 62, poz. 718 ze zm.

⁴⁰ M. Chmaj, *Prawo wyborcze w Polsce*, Warszawa 2023, s. 195.

Nie budzi wątpliwości, iż skuteczność orzeczenia oznacza „zdatność (...) do wywołania skutków wynikających z jego treści”⁴¹. W odniesieniu do uchwały SN w sprawie stwierdzenia ważności wyboru Prezydenta RP ma ona jednak jedynie postać natychmiastowej mocy wiążącej⁴². Trudno bowiem rozpatrywać drugi przejaw skuteczności, którą jest wykonalność. Uchwała SN nie warunkuje bowiem możliwości objęcia urzędu głowy państwa, jak również w ramach tej procedury nie przewidziano środka odwoławczego. Wynika to z jej deklaratoryjnego charakteru⁴³ – potwierdza stan prawny wynikający z domniemania ważności wyborów⁴⁴. Sam termin na podjęcie omawianej uchwały wynika z Kodeksu wyborczego, nie jest zaś określony w ustawie zasadniczej. W związku z tym istnieje możliwość wydania orzeczenia po złożeniu przysięgi przez prezydenta-elekta, który obejmuje powierzoną przez Naród godność w wyniku obowiązywania tegoż domniemania. Tym niemniej uchwała SN jest skuteczna z chwilą jej ogłoszenia przez skład orzekający, a nie wraz z promulgacją w Dzienniku Ustaw.

Przyjęcie odmiennego stanowiska stanowiłoby nie tylko naruszenie przepisów Kodeksu wyborczego, ale również zasady nadrzędności Konstytucji RP i bezpośredniego stosowania przepisów ustawy zasadniczej. Zdaniem autora pogłębiłoby to jedynie „chaos prawny” oraz tzw. kryzys konstytucyjny trwający od 2015 r. Rola Prezesa Rady Ministrów w zakresie wydawania dziennika promulgacyjnego jest czysto formalna. Pozbawiony jest on kompetencji decydowania, które akty prawne zostaną ogłoszone. Słusznie przyjmuje się, że „kontrola prawomocności orzeczeń przez rząd jest niedopuszczalna i stanowi to nieznanym polskiemu ustrojowi precedens”⁴⁵. Konieczne jest jednak rozwiązanie określonego problemu prawnego w sposób systemowy – w drodze ustawy, gdyż zawiera ona normy generalno-abstrakcyjne, a nie indywidualno-konkretne. Z powodu stanu kohabitacji zadanie to jest znacznie utrudnione, a wręcz niemożliwe. Jednakże tak jak wskazano, dopuszczalność złożenia przysięgi przez prezydenta-elekta nie jest powiązana z ogłoszeniem uchwały SN w sprawie stwierdzenia ważności wyboru Prezydenta RP. W związku z tym omawianą koncepcję należy uznać za wadliwą.

⁴¹ A. Marciniak, *Postanowienia*, [w:] A. Marciniak, W. Broniewicz, I. Kunicki, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2023, LEX/el.

⁴² Por. tamże.

⁴³ Por. B. Banaszak, *Protest wyborczy w wyborach parlamentarnych*, «Przegląd Sejmowy» 2014, nr 1.

⁴⁴ Zob.: W. Mojski, *Podstawowe domniemania w procesie weryfikacji wyborów w państwie demokratycznym*, «Przegląd Prawa Konstytucyjnego» 2021, nr 4; M. Chmaj, *Stwierdzenie ważności wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej a objęcie przez niego urzędu – aspekt konstytucyjny*, «Państwo i Prawo» 2025, nr 4.

⁴⁵ A. Kurek, *Adnotacja na wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 grudnia 2023 r., sygn. Kp 1/23 – implikacje normatywne*, «Consilium Iuridicum» 2024, nr 2, s. 88.

Tymczasowe wykonywanie obowiązków Prezydenta RP

Omawiany postulat zakłada również przejście przez drugą osobę w państwie tymczasowego wykonywania obowiązków prezydenckich. Autorka koncepcji nie wskazała przy tym również podstawy prawnej, stojącej u źródła tego założenia. Przypuszczać można, że za taką uznano art. 131 ust. 2 pkt 3 Konstytucji RP. Stanowi on, że „*Marszałek Sejmu tymczasowo, do czasu wyboru nowego Prezydenta Rzeczypospolitej, wykonuje obowiązki Prezydenta Rzeczypospolitej w razie stwierdzenia nieważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej lub innych przyczyn nieobjęcia urzędu po wyborze*”⁴⁶.

Ustawa zasadnicza w ramach *numerus clausus* konstituuje sześć przesłanek, ziszczenie się którejkolwiek skutkuje zastępstwem głowy państwa przez Marszałka Sejmu, ewentualnie Marszałka Senatu⁴⁷. Jedną z nich cechuje się swoistą niedookreślonością – „*lub innych przyczyn nieobjęcia urzędu po wyborze*”⁴⁸. Warto nadmienić, że w związku z jej ogólnością może prowadzić do rozbieżności interpretacyjnych⁴⁹.

Trzeba wskazać, że po pierwsze przeszkoda w objęciu urzędu musi nastąpić „po wyborze”. Konieczne jest zatem ustalenie wyników głosowania. Nie ulega wątpliwości, że wszystkie przesłanki wymienione przez ustrojodawcę w art. 131 ust. 1 i 2 ustawy zasadniczej są związane z osobą głowy państwa. Dodatkowo są one zależne od Prezydenta RP, w tym znaczeniu, że występują one po stronie pierwszej osoby w państwie. W związku z tym rozumienie wskazanej klauzuli jako istnienia wątpliwości co do rzetelności procedury wyborczej i na skutek tego zaniechanie przez Zgromadzenie Narodowe odebrania przysięgi wydaje się rozwiązaniem zbyt daleko idącym. Przyczyna ta nie jest zależna od prezydenta-elekta, po stronie którego istnieje wola i świadomość jej złożenia. Naród, któremu przysługuje najwyższa władza w państwie, dokonał bowiem wyboru swego przedstawiciela. Przyjęcie wykładni proponowanej przez autorkę koncepcji stwarzałoby nieznaną polskiej konstytucji precedens, mogący być wykorzystywany w przyszłości dla przeprowadzenia reform niemożliwych do wdrożenia w okresie kohabitacji.

Dodatkowo należy mieć na uwadze, że w art. 131 ust. 2 wskazano, że okres zastępstwa trwa do „*czasu wyboru nowego Prezydenta Rzeczypospolitej*”. Proce-

⁴⁶ Z uwagi na wykazanie pierwotnej wadliwości stanowiska, jak i ograniczenia objętościowe publikacji, uwagi będą miały charakter sygnalizacyjny.

⁴⁷ M. Florczak-Wątor, *Konstytucyjne uregulowania problematyki zastępstwa prezydenta w Rzeczypospolitej Polskiej i państwach z nią sąsiadujących*, «Przegląd Prawa Konstytucyjnego» 2010, nr 2–3, s. 191.

⁴⁸ Tamże, s. 191.

⁴⁹ G. Pastuszko, *Marszałek Sejmu jako osoba wykonująca tymczasowo obowiązki prezydenta RP – dylematy konstytucyjne*, «Przegląd Prawa Konstytucyjnego» 2011, nr 1, s. 99.

durę wyborczą w 2025 r. bez wątplenia przeprowadzono, a istniejące wątpliwości co do rzeczywistych wyników głosowania nie uzasadniają zastosowania omawianej przesłanki. Jak podkreślono, obowiązuje domniemanie ważności wyboru Prezydenta RP, które nie zostało wzruszone konstytucyjnym orzeczeniem SN. W kontekście wyboru głowy państwa przewidziano przesłankę odnoszącą się do stwierdzenia nieważności wyboru, nie zaś niemożności faktycznej potwierdzenia ważności.

Podsumowanie

Wybory Prezydenta RP przeprowadzone w 2025 r. budzą silne emocje społeczne i polityczne. W obliczu nierzetelnego ustalenia wyników głosowania w przestrzeni publicznej pojawiają się postulaty odnoszące się do wątpliwości prawnych związanych z Izłą Kontroli Nadzwyczajnych i Spraw Publicznych SN, do której właściwości należy stwierdzenie ważności wyboru głowy państwa. Autor zgadza się z orzeczeniami sądów krajowych oraz trybunałów międzynarodowych, iż składa się ona w pełni z osób wadliwie powołanych do godności sędziego. Mianowanie nastąpiło bowiem na skutek wniosku niekonstytucyjnie ukształtowanej KRS.

Jedna z koncepcji zakładająca nieogłoszenie w organie urzędowym uchwały SN w sprawie stwierdzenia ważności wyboru Prezydenta RP – zdaniem autora – wykazuje istotne wątpliwości prawne. Po pierwsze, Konstytucja RP nie przewiduje obowiązku promulgacji orzeczenia w Dzienniku Ustaw. Owa powinność wynika z przepisów rangi ustawowej i jest przejawem jawności postępowania sądowego. Postanowienia ustawy zasadniczej oraz Kodeksu wyborczego nie wiążą również możliwości złożenia przysięgi przez prezydenta-elekta wobec Zgromadzenia Narodowego z tymże ogłoszeniem. Dodatkowo autorka koncepcji nie odniosła się do obowiązywania domniemanie ważności wyborów. Konstytucja RP nie umożliwia w tym przypadku przejęcia przez Marszałka Sejmu tymczasowego wykonywania obowiązków pierwszej osoby w państwie.

Przyjęcie tytułowego postulatu prowadziłoby do zakwestionowania woli suwerena – Narodu i podważenia demokratycznej legitymacji władzy. Prezydent RP jest organem władzy wykonawczej, zaś Zgromadzenie Narodowe jest wspólnym posiedzeniem Sejmu i Senatu – organów władzy ustawodawczej. Doszłoby do naruszenia konstytucyjnej zasady podziału i równowagi władz.

Bibliografia

- Balicki R., *Elections in Hybrid Regimes*, «Przegląd Prawa Konstytucyjnego» 2020, nr 6.
- Banaszak B., *Protest wyborczy w wyborach parlamentarnych*, «Przegląd Sejmowy» 2014, nr 1.
- Chmaj M., *Prawo wyborcze w Polsce*, Warszawa 2023.
- Chmaj M., *Stwierdzenie ważności wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej a objęcie przez niego urzędu – aspekt konstytucyjny*, «Państwo i Prawo» 2025, nr 4.
- Cześnik M., Flis J., Gendźwiłł A. i in., *Reguły – zamiary – Praktyki. Prawo wyborcze i wybory 2017–2020*, Warszawa 2022.
- Florczak-Wątor M., *Konstytucyjne uregulowania problematyki zastępstwa prezydenta w Rzeczypospolitej Polskiej i państwach z nią sąsiadujących*, «Przegląd Prawa Konstytucyjnego» 2010, nr 2–3.
- Garlicki L., *Europejskie standardy rzetelności wyborów (Komisja Wenecka i Europejski Trybunał Praw Człowieka)*, «Przegląd Konstytucyjny» 2020, nr 4.
- Grajewski K., *Krajowa Rada Sądownictwa w świetle przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. – zagadnienia podstawowe*, «Krajowa Rada Sądownictwa. Kwartalnik» 2018, nr 1.
- Jaworski S.J., Zbieranek J., *Art. 291*, [w:] K.W. Czaplicki, B. Dauter, A. Kisielewicz, F. Rymarz, S.J. Jaworski, J. Zbieranek, *Kodeks wyborczy. Komentarz*, Warszawa 2018.
- Kryszeń G., *Uczciwość wyborów jako zasada prawa wyborczego*, «Studia Wyborcze» 2016, t. 16.
- Kurek A., *Adnotacja na wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 grudnia 2023 r., sygn. Kp 1/23 – implikacje normatywne*, «Consilium Iuridicum» 2024, nr 2.
- Kustra A., *Kryzys konstytucyjny w Polsce. Od planu upakowania sądu (court-packing) do negocjowania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego*, «Toruńskie Studia Polsko-Włoskie» 2016, t. XII.
- Machnikowska A., *O niezawisłości sędziów i niezależności sądów w trudnych czasach. Wymiar sprawiedliwości w pułapce sprawności*, Warszawa 2018.
- Marciniak A., *Postanowienia*, [w:] A. Marciniak, W. Broniewicz, I. Kunicki, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2023, LEX/el.
- Mojski W., *Podstawowe domniemania w procesie weryfikacji wyborów w państwie demokratycznym*, «Przegląd Prawa Konstytucyjnego» 2021, nr 4.
- Pastuszko G., *Marszałek Sejmu jako osoba wykonująca tymczasowo obowiązki prezydenta RP – dylematy konstytucyjne*, «Przegląd Prawa Konstytucyjnego» 2011, nr 1.
- Radziejewicz P., *Kryzys konstytucyjny i paradygmatyczna zmiana konstytucji*, «Państwo i Prawo» 2020, nr 10.
- Rakowska-Trela A., *Krajowa Rada Sądownictwa po wejściu w życie nowelizacji z 8.12.2017 r. – organ nadal konstytucyjny, czy pozakonstytucyjny?*, [w:] Ł. Bojarski, K. Grajewski, J. Kremer, G. Ott, W. Żurek (red.), *Konstytucja. Praworządność. Władza sądownicza*, Warszawa 2019.
- Skotnicki K., *Problem konstytucyjności składu obecnej Krajowej Rady Sądownictwa w Polsce*, «Acta Universitatis Lodziensis. Folia Iuridica» 2020, t. 93.
- Skotnicki K., *Wpływ funkcji wyborów na prawo wyborcze i system wyborczy. Zarys problematyki*, «Przegląd Sejmowy» 2007, nr 2.
- Spryszak K., *Wolne i uczciwe wybory jako przesłanka demokratyzmu systemów politycznych w świetle standardów międzynarodowych*, [w:] R.M. Czarny, K. Spryszak (red.), *Państwo i prawo wobec współczesnych wyzwań. Teoria i filozofia państwa oraz aksjologia demokracji i ochrony praw człowieka. Księga jubileuszowa Profesora Jerzego Jaskierni*, Toruń 2012.

- Stelmach A., *Funkcje wyborów i ich weryfikacja we współczesnym świecie*, [w:] S. Zyborowicz (red.), *W poszukiwaniu modelu demokratycznego*, Toruń 2009.
- Tomaszewski W., *Wprowadzenie*, [w:] W. Tomaszewski, D.M. Mościcka, A. Jurkun (red.), *Demokracja a wybory. Współczesne dylematy i wyzwania*, Olsztyn 2015.
- Urbaniak K., *Wybory jako demokratyczny sposób kreowania organów władzy publicznej a dobro wspólne*, «Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny» 2018, z. 1.
- Więckiewicz R., *Wybory w kontekście zasady dobra wspólnego*, «Studia Politologiczne» 2024, vol. 74.
- Wojtasik A., *Funkcje wyborów w III Rzeczypospolitej*, Katowice 2012.
- Żyromski M., *Rola i funkcje wyborów w systemach niedemokratycznych*, «Przegląd Politologiczny» 2016, nr 3.